

О. Ф. Немировська,*канд. філол. наук, доц.,**Одеська національна академія зв'язку імені О. С. Попова,
доцент кафедри лінгвістичної підготовки*

ЗАГОЛОВОК ЯК ЗАСІБ РОЗКРИТТЯ АВТОРСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ В ЖАНРІ ІСТОРИЧНОЇ ПРОЗИ

Стаття присвячена вивченню особливостей функціонування і стилістичної ролі заголовка у романі В. Малика «Горить свіча», його ролі у розкритті авторської концепції. Аналізуються функціональне навантаження, особливості вживання, стилістичні конотації, образний потенціал заголовних лексем, уживання яких залежить від тематики твору, авторського задуму. Кожне використання заголовних лексем є чітко продуманим, ілюструє широкий спектр образних та експресивних трансформацій, а також тісну взаємодію з іншими лінгвістичними й екстралінгвістичними факторами.

Ключові слова: заголовні лексеми, варіанти-синоніми, авторська концепція твору, художній контекст.

Особливе місце в системі онімного простору (ОП) художнього твору (ХТ) належить заголовку, що несе у собі особливе семантико-стилістичне та експресивне навантаження, містко й образно передає смисл усього твору. Образний світ митця, по суті, позначається цією стислою формулою – назвою твору і розгорнутим художнім контекстом. У зв'язку зі своїм ініціальним положенням назва «завжди виділяє текстове начало, відмежовує один текст від іншого, створює певну перспекцію для читача стосовно перспективи текстового розгортання і нарешті, означає весь текст, дає йому ім'я» [9, с. 109]. Сильна позиція заголовка, що передує твору, позначає його особливу роль у текстовому просторі. Заголовок знаходиться «між зовнішнім світом і простором художнього тексту і перший бере на себе основне навантаження у подоланні цієї мети» [4, с. 167]. Вкладаючи в заголовок свою концепцію твору, митець спрямовує увагу читача на найважливіше, що закладено у творі.

У зв'язку зі зростанням інтересу до літературно-художньої ономастики посилюється також інтерес до заголовків художніх творів, внаслідок чого з'являються численні дослідження, присвячені даному аспекту на матеріалі творів російської, української, західноєвропейської літератури (Н. О. Авер'янова, І. Ю. Адріанов,

Л. О. Белей, Л. Б. Бойко, О. О. Живоглядов, М. Ю. Карпенко, Ю. О. Карпенко, Н. О. Кожина, І. Г. Кошова, В. А. Кухаренко, Т. І. Пермінова та ін.). Проте, на матеріалі української історичної прози даний аспект розроблений ще недостатньо, зокрема, досі недослідженими залишаються текстоутворююча функція заголовка та його функція як засобу розкриття авторської концепції. Особливий інтерес у цьому плані становлять романи українського письменника ХХ століття Володимира Малика, відомого автора історико-пригодницьких романів.

Отже, тема нашої статті – дослідження заголовку як центру художнього контексту на матеріалі історичного роману В. Малика «Горить свіча», де автор зображує трагічні події, які на багато століть перервали політичний та культурний розвиток України – погром Києва полчищами хана Батия у грудні 1240 року та розорення інших давньоруських земель. Тема, на наш погляд, є цікавою і **актуальною**. **Об'єктом** дослідження є специфіка художнього мовлення В. Малика, **предметом** – заголовок як перший і ключовий знак ХТ. У процесі роботи ми поставили за **метою** визначити особливості функціонування заголовних лексем (ЗЛ) та їх варіантів-синонімів як засобу розкриття авторської концепції у романі, їхню семантико-стилістичну роль та зв'язки із художнім цілим.

Специфіка заголовка як структури, що передує тексту [5, с. 59] зумовлює його надзвичайно важливе значення для художнього контексту. Він стає як першим знаком твору, так і першим елементом ОП і виступає у творі своєрідною тезою самого корпусу тексту, імпліцитно чи експліцитно «виражає основний задум, ідею, концепт творця» [3, с. 133], окреслює ту домінанту, яка становить «прагматичний фокус» усього твору» [2, с. 204]. Саме таким – змістовним, стислим є заголовок роману В. Малика «Горить свіча», що органічно вписується автором у контекст і виконує одну з провідних текстоутворюючих функцій. Протягом розгортання оповіді заголовок зазнає численних трансформацій, поступово нарощуючи, збагачуючи своє значення і здатність пробуджувати різноманітні асоціації та уявлення.

Форми вираження зв'язків між заголовком і текстом можуть бути різними. Найбільш характерними є експліцитні та імпліцитні зв'язки [4, с. 169]. У досліджуваному творі спостерігається змішаний тип – зв'язки є водночас як явними, так і опосередкованими. Заголовок роману у різних варіаціях – у складі словосполучень та як окремі лексеми – пронизує весь текст, утворюючи численні асоціації-паралелі, контрастні протиставлення: *горить свіча* [7, с. 426; 428], *горіла свіча* [7, с. 434], *горіла свічка* [7, с. 215; 243; 430], *горіли свічки* [7, с. 30; 100; 259; 280], *горів вогонь* [7, с. 102], *горіти* [7, с. 41; 46; 47; 102; 279; 426], *згоріти* [7, с. 188], *свіча* [7, с. 203; 426-2; 428], *свічка* [7, с. 41-2; 122; 241; 250-2; 251-2; 271; 311; 312; 430-3], *свічки* [7, с. 100-2; 212; 250], *погаснути* [7, с. 192], *світло* [7, с. 116-2; 156; 434], *світло смолоскипів* [7, с. 4 1], *присвітив смолоскипом* [7, с. 29], *палав смолоскип* [7, с. 28], *полум'я* [7, с. 121], *спалахне полум'я* [7, с. 24], *іскра* [7, с. 393], *іскорка* [7, с. 414], *іскри* [7, с. 184], *вогонь* [7, с. 4; 39; 102; 133; 244; 392; 404; 408], *святий вогонь* [7, с. 134], *китатський вогонь* [7, с. 39; 187; 253; 266], *вогненний смерч* [7, с. 32], *палаючі гнівом очі* [7, с. 26], *оченята горіли* [7, с. 35], *світлиться* [7, с. 426], *спалена* [7, с. 18], *підпалили* [7, с. 3-4]. Окреме місце посідає власне ім'я – антропонім **Свічка**: *подільський тисяцький Свічка* [7, с. 256], *боярин Свічка* [7, с. 262].

Уся система заголовних лексем (ЗЛ) та їх численних варіантів-синонімів чітко узгоджується з текстоутворюючими критеріями роману. Кожне уживання ЗЛ, часто у сполученні з іншими мовностилістичними засобами, закономірно вписується у контекст і узгоджується з авторською концепцією твору, утворюючи виразні конотації і

відповідну експресію. «Назва (...) при всій своїй стислості є насамперед синтез, душа твору, і потрібне чимале вміння, щоб кристалізувати в двох-трьох словах цю душу. Назва (...) повинна бути точною, стислою, характерною, витікати з сюжету, з характерів або з основної ідеї твору» [6, с. 46].

Так, починаючи з перших сторінок роману ЗЛ різним чином варіюються, поступово розгортаючи оповідь і нарощуючи зловісну експресію: «У бронзових підсвічниках **горіли свічки**» [7, с. 30]; «В князівських та боярських хоромах подекуди світилися вікна – там **горіли свічки**, миготіли неясні тіні, йшло невидиме чуже життя. Князівські господарчі будівлі, хоч там **свічки і не світилися**, теж було добре видно...» [7, с. 100]. У розділах п'ятому («Облога Києва»), шостому («Облога триває») і сьомому («Падіння Києва») ЗЛ створюють трагічну тональність, яка провіщає майбутнє розорення міста: «Лиш у хоромах воєводи Дмитра **не гасне свіча**» [7, с. 203]; «Потріскували у підсвічниках **свічки**, пахло воском» [7, с. 212]; «У шатрі було тепло. **Горіла свічка**» [7, с. 215]; «Рабин (...) дивився у куток, де ходили темні мерехтливі тіні від **свічки**, що потріскувала і блимала» [7, с. 241]; «Вони довго стояли мовчки, кожен думаючи про своє, аж поки затріщала, спалахнувши, **свічка** і вивела їх із дивного оціпеніння» [7, с. 242]; «Якщо десь і **горіла свічка** або лучина, то їхнє слабке світло не пробивалося назовні крізь маленькі затулені віконця» [7, с. 243]; «У соборі правилася вечірня служба (...) тьмяно **блимали свічки**, пахло ладаном і воском» [7, с. 250]. «У хоромі було натоплено, пахло воском. На столі, в узголів'ї біля ліжка, на якому лежав, важко дихаючи, Микола, **горіли свічки**» [с. 259]; «Перед образами **горіли свічки**. Пахло ладаном» [7, с. 280]; «Янка купила в притворі **свічку**, запалила її (...) Добриня теж купив **свічку**, пробрався крізь натовп до неї» [7, с. 250]; «**Горіло** дерево, **горіли** трупи, гарячий дим і сморід забивали дух» [7, с. 279]; «Перед образами **горіли свічки**» [7, с. 280]. Особливо трагічним акордом завершується опис руйнації храму Святої Софії: «**Свічка погасла – стало темно**» [7, с. 312].

Лексеми **вогонь, спалити, попалити**, словосполучення **вогненний смерч**, здебільшого уживаючись при описі ворожого стану, нападів на мирні руські землі, створює контрастну опозицію до ЗЛ: «Той же страх змушує їх лізти у **вогонь** і в пекло – і перемагати!» [7, с. 39]; «... коназ Михайло – розумний чоловік і не захоче, щоб столиця орусутів, така велика і гарна, була (...) зруйнована, пограбована і **спалена**» [7, с. 18]; «Два літа жили ми в передчутті близької біди, яка вже прокотилася **вогненним смерчем** по добрій половині нашої землі» [7, с. 32]; «Перед юртою **горів вогонь**, а біля нього на товстій сірій кошмі, застеленій килимом, сидів (...) старий половець у малиновому чекмені» [7, с. 102]; «Пройди крізь **вогонь**, поклонися куцу та ідолам татарським – і житимеш!» [7, с. 392]; «Праворуч копошилися, прибираючи якесь лахміття, дві жінки, посередині, в кабиці, пригасав **вогонь**» [7, с. 408]. Контрастну опозицію до зображення татарського нашествия створюють інші мікроконтексти з лексемою **вогонь, полум'я, палкий, горіти** при описі характерів персонажів та їхніх взаємин: «Він знову глянув на Янку. Вона (...) вся напружилася, перетворилася на увагу, **оченята горіли**, але в них причаївся страх» [7, с. 35]; «Янка, сам знаєш, дівчина незвичайна – гаряча, як **вогонь**» [7, с. 133]; «І чим більше часу минало, тим сильніше розгоралося **полум'я** в її юному **палкому** серці» [7, с. 121]; «Я знаю, що ти кохаєш мене, а я тебе – безмірно! За тебе я і на **вогонь** піду!» [7, с. 244]; «І в таку хвилину ти примушуєш мене власною рукою вирвати з Янчиних грудей **святий вогонь кохання** і затоптати його!..» [7, с. 134]; «Тоді ходім до **вогню** – повечеряємо, переночуємо тут, а завтра (...) рушимо до нашого стану» [7, с. 404].

Автор здійснює яскравий опис пожежі, що її запалили нападники-татари, за допомогою лексем **полум'я, іскри, пекло, дим** у сполученні з прикметниками на позначення кольору: *«Отой невеличкий шматочок рідної землі (...) тепер вирував морем полум'я. Знизу бухало жовтогаряче, аж малинове пекло, звідки линули голоси болю і відчаю, а зверху клубочився темний дим, що летів у небо, пронизувате червоними іскрами»* [7, с. 184].

Зловісна експресія спостерігається при уживанні словосполучення **китатський вогонь** (китайський. – О. Н.): *«А тим часом засипають місто стрілами – простими та співучими, закидають з катапульт камінням та китатським вогнем»* [7, с. 39]; *«Підпалювачі, ставши за вітром, закидали дахи будівель китатським вогнем, і там уже спалахнули пожежі»* [7, с. 187]; *«Понад Глибочицею та Сетомлею вони везли стінобитні пристрої – пороки, тягнули важкі самостріли, що метали каміння та горщики з китатським вогнем»* [7, с. 253]; *«Потім услід полетів китатський вогонь»* [7, с. 266].

Подібну експресію утворюють також синонімічні варіанти, пов'язані з ЗЛ, які стають у контексті виразними стилістемами: *«Прошурхнула була чутка, що це сталося не без волі самого Чингісхана, але зразу й погасла, бо за таку чутку рубали голови...»* [7, с. 192]; *«До обіду монастир перестав існувати. Все, що могло згоріти, згоріло»* [7, с. 188]; *«Досить найменшої іскри – спалахне полум'я. І загасити його буде неможливо»* [7, с. 24] *«Темна розбурхана хвиля зі всіх боків ринула на посольство. Палаючі гнівом очі, широко розкриті, перекошені від лютого крику роти, затиснуті корчуваті кулаки були страшні і безпощадні»* [7, с. 26].

Окремі мікроконтексти у сполученні з ЗЛ та їхніми варіантами утворюють чітку часопросторову парадигму; цьому також сприяють онімні та безонімні номінації на позначення часу і простору. Так, на початку твору при описі ворожого нашестя автор вдається до стилізації, імітуючи давні літописи: *«В літо 6746 (1237). Окаянні татарове зимували коло Чорного лісу і звідти прийшли тайкома лісами на Рязанську землю на чолі з царем їхнім Батиєм... І обложили Рязань, і огородили її острогами у місяці грудні, в шістнадцятий день... Князь же Юрій Рязанський заперся в місті з мешканцями, а князь Роман відступив до Коломни (...) І взяли татари приступом місто двадцять першого грудня, убили князя Юрія Ингваровича та його княгиню, а людей умертвили – одних вогнем, а інших мечем»* [7, с. 3]; *«В літо 6747 (1238). А татари пішли і захопили Москву, а князя Володимира, сина великого князя Юрія, взяли в полон. І пішли незліченною силою, проливаючи кров християнську, до Володимира, і... взяли місто, і підпалили його (...) А татари взяли Середнє місто, вибили двері церкви і, зібравши багато дров, обклали церкву і підпалили»* [7, с. 3]; *«В літо 6748 (1239). Взяли татари Переяслав-Руський 3 березня, і єпископа Симеона вбили, і людей побили, і град спалили вогнем, і людського полону багато взяли, а навколишні міста і села вогнем попалили»* [7, с. 4]. Стилізація під літопис, якому притаманний чіткий, безпристрасний виклад подій, відсутність емоційно-експресивного забарвлення, утворює виразний колорит, що є характерним для творів на історичну тематику. Цій же меті – відтворенню історичної правди - підпорядковане вживання антропоніма – прізвища **Свічка**: *«Подільський тисяцький Свічка виділив кілька сотень воїв»* [7, с. 256]; *« – Боже, твоя воля! – прошепотів боярин Свічка, що стояв поряд»* [7, с. 262].

Текст і заголовок роману взаємодіють між собою за принципом еквівалентності [8, с. 120], тобто повної взаємовідповідності. Заголовок є своєрідним лінгвістичним та екстралінгвістичним символом [10, с. 131], цілковитим виразником основної концепції

твору. Так, наприкінці роману заголовок-словосполучення вперше з'являється у цілісному вигляді при змалюванні зруйнованого храму Святої Софії, демонструючи тісний експліцитний зв'язок між заголовком і текстом. У контексті вибудовується контрастне протиставлення між описом розореної святині і життєдайним вогнем, що у майбутньому освітить шлях до оновлення життя:

*«Добриня кинув погляд на Софію, що бовваніла на тлі густо-синього неба, і помітив у її вікнах якесь мерехтливо-примарне **сяйво** (...) Ой, **світиться!** – скрикнула Янка (...) **Світіння** виходило знизу, і з високих стін на нього раптом проглянули неясні лики богів, ангелів, архангелів, і святих (...). Ще здалеку побачив перед обідраним іконостасом, у кіоті, **свічу**, що **горіла** мерехтливим від протягу світлом.*

Свіча** в розореному, оскверненому чужинцями храмі? В Софії Великопрестольній Київській? Де загарбники викрали все, що можна було взяти з собою? Де порубали прямо на амвоні отців церкви. Де з ікон обдерли золото, срібло і самоцвіти? Де, здається, знищили сам дух народу, на який напали?.. І тут – **горить свіча?

Звідки? Чия рука її поставила?

*Добриня раптом відчув, як щось здригнулося в його вистражданій душі, ніби відсунулася чорна заслінка – і в неї ввірвалося живодайне весняне тепло і **світло**.*

Хтось у Києві є! Хтось зостався! Не всі загинули!» [7, с. 426].

Урочисто-сумна тональність пов'язана з трагедією рідного краю та цілого народу, і водночас відчувається віра в майбутнє його відродження: *«Та **свіча**, що **горить** серед темної ночі, як провісниця благодаті, низ посланої з неба на сплюндровану, залиту кров'ю землю» [7, с. 428]; «Там немає нікого... Ну, нікогісінько... Але – **горить свіча!** Отже, хтось є тут, у Києві! Є! Не всі загинули! Не всі в неволі! А якщо хтось є, то й нам не дасть загинути!» [7, с. 428].*

Експресія наростає протягом наступного опису зустрічі Добрині і Янки з батьком: *«Боярин сидів за столом, лицем до вікна. Перед ним у підсвічнику **горіла** воскова **свічка** (...) Воєвода здригнувся, встав із-за столу, взяв **свічку** – і підійшов до вікна. Підніс **свічку** до шибки (...) Вони зустрілися на ганку. Дмитро в лівій руці тримав **свічку**, а правою пригорнув доньку, що з голосним плачем упала йому на груди» [7, с. 430]. **Свіча** немов освітлює темну ніч розрухи і страждання, стає уособленням завтрашнього дня: «То це ви **свічку** ставите в Софії? (...) Я! За убієнних і за живих! За тих, хто доходить кінця свого шляху і за таких, як Дмитрик, що тільки-но народилися і вже стали рабами! За землю нашу – ставлю щоденно **свічу!** Маю надію. Вірю, що, може, колись, за сотні літ, все зміниться – і плем'я наше розправить крила» [7, с. 432–433]. «На столі, в узголів'ї малого, у срібному підсвічнику, **горіла свіча**, наповнюючи боярську хоромину бронзово-сріблястим загадковим **світлом** і запахом воску. Боярин ворухнувся (...) потім тихесенько зітхнув (...) Що в тім зітханні? Тривога? Біль? Чи надія, що, мов **свіча**, невгасимо **горить** у серці старого воєводи? (...) **Свіча догоріла** – почала потріскувати, пригасати. Дмитро підвівся, простягнув руку до полиці – дістав другу, припалив від **гаснучої** (...) Господи! Врятуй онука мого! Спаси надію мою! Захисти народ наш! Дай йому силу духу і просвітління ума! **Не погаси свічу надії**, що серед темної ночі жевріє в його серці! Бо коли погасне – всьому кінець!» [7, с. 434–435]. Отже, наприкінці твору ЗЛ у відповідному контекстуальному оточенні створюють виразну кульмінацію – **світло**, що його постійно підтримує воєвода Дмитро, колись освітить народ у шлях до майбутнє.*

Таким чином дослідження семантичної і стилістичної специфіки заголовка роману В. Малика «Горить свіча» демонструє тісний зв'язок між заголовком і текстом. Заголовок тісно пов'язаний із семантикою тексту і відіграє провідну роль у формуванні

смыслового і стилістичного змісту [1, с.102]. Будучи яскравими, виразними конотемами, ЗЛ беруть активну участь у побудові сюжету, системи образів, сприяють розумінню читачем подальшого тексту і осмисленню ним ідейної спрямованості роману, що присвячений одній з найтрагічніших сторінок вітчизняної історії.

Література

1. Адрианов И. Ю. Семантический потенциал заглавий в поэзии И. А. Бунина // Филологические науки, 1990. С. 100–103.
2. Выготский Л. С. Психология искусства. М. : Наука, 1968. 578 с.
3. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. М. : Наука, 1981. 138 с.
4. Кожина Н. А. Заглавие художественного произведения: онтология, функции, параметры типологии // Проблемы структурной лингвистики, 1984 : Сб. науч. труд. М. : Наука, 1988. С. 167–183.
5. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту : Навч. посіб. 2-е вид., перероб. і допн. – К. : Знання, 2008. 423 с.
6. Кочерга І. А. Радість мистецтва : Зб. театральної публіцистики. К. : Дніпро, 1963. 187 с.
7. Малик В. К. Горит свіча. Харків : Фоліо, 2013. 444 с.
8. Немченко І. Поетика заголовка у новелістиці М. Хвильового // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика» : Зб. наук. праць. Херсон : Вид-во ХДУ, 2006. Вип. 3. С. 119–122.
9. Русская ономастика: Сб. науч. труд. Одесса : ОГУ, 1984. 186 с.
10. Ткачук Н. О. Смысловий простір лінгвістичного символу // Мова : Науково-теоретичний часопис. Одеса : Астропринт, 2009. № 14. С. 131–135.

Referenses

1. Adrianov, I. J. (1990), *Semantic potential of the titles in Ivan Bunin's poetry* [*Semanticheskij potentsial zaglavij v poezii I. A. Bunina*], *Philologicheskije nauki*, №5, pp. 100–103.
2. Vygotskij, L. S. (1968), *Psychology of art* [*Psichologija iskusstva*], *Nauka, Moskva*, 578 p.
3. Galperin, I. R. (1981), *Text as object of linguistic research* [*Tekst kak object lingvisticheskogo issledovanija*], *Nauka, Moskva*, 138 p.
4. Kozhyna, N. A. (1988), *Title of work of literature: ontology, functions, parameters of typology* [*Zaglavije hudozestvennogo proizvedenija: ontologija, funkciji, parametry tipologii*], *Problemy strukturnoj lingvistiki – 1984*, *Nauka, Moskva*, pp. 167–183.
5. Kochan, I. M. (2008), *Lingual analyze of text* [*Lingvistychnyj analiz tekstu*], *Znannia, Kyiv*, 423 p.
6. Kocherga, I. A. (1973), *Joy of art* [*Radist' mystetstva*], *Dnipro, Kyiv*, 187 p.
7. Malyk, V. K. (2013), *The candle light* [*Goryt' svicha*], *Folio, Kharkiv*, 444 p.
8. Nemchenko, I. (2008), *Poetry of title in M. Khvylovyj's short stories* [*Poetyka zagolovka u novelistytsi M. Khvylovogo*], *Naukovyj visnyk KhDU, Seria "Lingvistyka"*, *Vyp. 3, Kherson*, pp. 119–122.
9. Russian onomastics, (1984), [*Russkaja onomastika*], *Sbornik nauchnyh trudov, OGU, Odessa*, 186 p.

10. Tkachuk, N. O. (2009), *Semantic space of linguistic symbol [Smyslovyj prostir lingvistychnogo symbolu]*, Mova: Naukovo-theoretychny chasopis, Astroprint, Odessa, pp. 131–135.

А. Ф. Немировская,

*Одесская национальная академия связи имени А. С. Попова,
кафедра лингвистической подготовки*

ЗАГЛАВИЕ КАК СПОСОБ РАСКРЫТИЯ АВТОРСКОЙ КОНЦЕПЦИИ В ЖАНРЕ ИСТОРИЧЕСКОЙ ПРОЗЫ

Статья посвящена изучению особенностей функционирования и стилистической роли заглавия исторического романа В. К. Малика «Горит свеча», его роли в раскрытии авторской концепции. Анализируются функциональная нагрузка, особенности употребления, стилистические коннотации, образный потенциал заглавных лексем, употребление которых зависит от тематики произведения, авторского замысла. Каждое употребление заглавных лексем четко продумано и демонстрирует широкий спектр образных и экспрессивных трансформаций, а также тесное взаимодействие с другими лингвистическими и экстралингвистическими факторами.

Ключевые слова: заглавные лексем, варианты-синонимы, авторская концепция произведения, художественный контекст.

A. F. Niemirovskaja,

*Odessa National A. S. Popov Academy of Communication,
Department of Linguistic training*

THE TITLE AS MANNER OF EXPRESSING OF THE AUTHOR'S CONCEPTION IN GENRE OF THE HISTORICAL PROSE

The object of this article is the semantic feature of the title in the historical novel by V. Malyk "The candle light". The stylistic role of the title was analyzed also. Their role was revealed in expression of the author's conception of the literary work. In the title of any belle-letter word carries a special expressive, semantic and stylistic load plays a role of laconic lexical epicenter then figuratively and captiously conveys the meaning of the whole work. The specific of title makes him the leading value for belle-letter context. It is the first sign of the work and the first element of removable storage space, an original thesis then revealed in the process of reading the work. The title combines the artistic text becomes the key to its interpretation/ Using of the title in context of the work depends on the themes and on the artist's intention. This is a cause of the functioning of concrete variants of title. Author thinks out care every using of the title. It demonstrated the large spectrum of figurative and expressive transformations and close cooperation with all linguistic and extralinguistic factors. The result of the study of functioning of title establishes about its pragmatic orientation and great connotative potential, which contains activate stylistic and expressive component. That extends expression of the title, its importance for expressing of the author's conception. The main findings of the research are that the title performs text-forming, characterizing and expressive functions, which facilitate revealing the general met message and the artist's intention of the text.

Key words: title lexemes, variants, author's conception of the work, belle-letter context.